

El patrimoni artístic

Quirze Grifell i Sala
Jordi Puntas i Calveras*

Les restauracions, el bon agençament i la conservació del patrimoni artístic del Berguedà constitueixen el punt de partida de dos aspectes vitals: el coneixement de la pròpia història i les possibilitats d'oferta turística del Berguedà. Un turisme cultural que combinés el lleure, la història i l'art, juntament amb l'acostament al marc natural, hauria d'ésser una oferta atractiva per a nosaltres mateixos i per als qui ens visiten de més enllà de la comarca.

Tot i que cada època ha deixat alguna empremta de les seves realitzacions, el Berguedà és una comarca «romànica» per excel·lència. En tot el territori hi ha

un centenar de construccions romàniques catalogades, la majoria de les quals daten del segle XII. També, hi ha però, edificacions anteriors a

l'època del romànic:

– A la vora de l'església de Sorba (Montmajor) hi ha el **martyrium**, que hom suposa construït cap a final del segle VI.

– **Pre-romànic:** Sant Quirze de Pedret, Sant Vicenç d'Obiols, Sant Pere de Serrateix, amb restes de l'època visigòtica i transformacions de l'època ramànica.

– **Primera època llombarda:** Sagàs Rotgers, Montdarn, El Pujol de Planès, Santa Maria de Serrateix, Sant Pere de la Portella, Sant Cugat. Molt representativa d'aquesta primera època és l'església de Sant Jaume de Frontanyà (1066-1080).

– **Transició:** Sant Pere de Graudescales, Sant Martí de Brocà.

– **Segona època, segle XII:** Ho són la majoria de les actuals esglésies romàniques del Berguedà. Aquesta època es caracteritza pels elements escultòrics, sobretot a les portalades. En trobem exemples a Castellar de N'Hug, la Nou, Sant Quirze de Pedret, Puig-reig, Sant Pau de Casserres, Sant Bartomeu de la Vallan, etc.

Per altra banda cal fer referència als monestirs romànics, que tenen exemples en força bon estat a Sant Llorenç prop Bagà, del qual enguany se celebra el mil·lenari, i Serrateix

Les restauracions, el bon agençament i la conservació del patrimoni artístic del Berguedà constitueixen el punt de partida de dos aspectes vitals: el coneixement de la pròpia història i les possibilitats d'oferta turística de la comarca. A la fotografia, de tall d'un dels capitells de la portalada gòtica de Santa Maria de Lillet.

* **Quirze Grifell i Sala** és professor d'EGB, membre del grup de literatura de l'Àmbit de Recerques del Berguedà, membre dels Amics de Guillem de Berguedà, redactor de la revista cultural «L'Erol» i col·laborador del periòdic «Regió 7». **Jordi Puntas i Calveras** és professor d'EGB, membre del Grup d'Etnografia i Folklore de l'Àmbit de Recerques del Berguedà, membre dels Amics de Guillem de Berguedà, redactor de la revista cultural «L'Erol» i col·laborador del periòdic «Regió 7».

----- Informe Berguedà / Arrel

(consagrat el 1126). En un estat més precari i ruïnós, encara resten visibles els de Santa Maria de Lillet (consagrat el 833), el de Sant Salvador de la Vedella (830) i el de la Portella (consagrat el 1305).

Hi ha talles romàniques, de marededéus a Corbera, Gósol, Gresolet, la Quar, Queralt, els Torrents, Valldaura. A la Pobla de Lillet hom pot contemplar la Majestat de Santa Maria de Lillet.

Les pintures han estat localitzades a Puig-reig, Casserres, Pedret (mestre de Pedret) i, últimament, a Sant Vicenç de Rus.

Quant als **frontals**, esmenten els de Santa Marià d'Avià (mestre d'Avià) i el de Sant Andreu de Sagàs.

Com a mostra de l'art gòtic a la comarca, podem esmentar el pont de Pedret, amb quatre voltes, situat sobre el Llobregat, i la talla de la Mare de Déu de Falgàs, del segle XIV, esculpida en alabastre.

Saltant en el temps arribariem a l'època del barroc, exemple del qual serien els altars de Queralt i Sant Pere, a Berga, totalment destruïts durant la guerra del 1936-39.

Ja al segle passat, s'ha d'esmentar com a nova arquitectura la de les

colònies tèxtils a la vora del Llobregat, que s'estableixen d'acord amb un sistema d'organització social al voltant de les fàbriques, com pot ser el cas, per exemple, de l'Ametlla de Merola. El Modernisme de final del segle XIX i principi de XX també deixà al Berguedà la seva empremta: la fàbrica Asland, al Clot del Moro (Castellar de N'Hug), dedicada a l'extracció i producció de ciment, fou construïda per en Rafael Guastavino i Moreno (València, 1842-Carolina del Nord-USA, 1908), i el Xalet del Clot del Moro, d'Eduard Farrés i Puig (Vilassar de Mar, 1880-Barcelona 1928), en el qual la influència de Gaudí és ben notòria.

Detall de les pintures murals de Sant Quirze de Pedret.